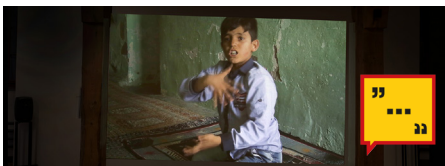
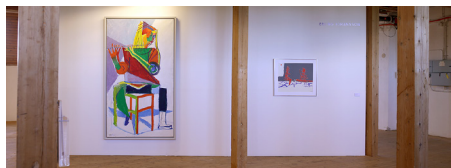

6 JUNI -27 SEPTEMBER 2020

CAFÉ PAMPAS
RECEPTION
BUTIK
BIBLIOTEK

6 JUNI-15 AUGUSTI
ONSDAG-LÖRDAG 12-16
19 AUGUSTI-25 OKTOBER
ONSDAG-SÖNDAG 12-16

HAVRE
MAGASINET

Länskonsthall Boden

Konsthallschef

Mariangela Mendez Prencke

Konstpedagogisk Ledare

Ingela Ögren Weinmar

Koordinator Publika Avdelningen

Viveka Vivan Engholm

Konstpedagog

Anette Carlsson

Besöksvärd

Sofia Johansson

Astrid Lakso

Bengt Hakanen

Eva Gun Jensen

Ferieungdomar

Maja Nilsson

Freja Rörland

Minna Broström

Tekniker

Olof Larson och Carlos Segovia

Ekonomi

Redex, Birgitte Hedman

Tack till:

Danielle Abrahamsson

Jan-Erik Lundström

Mailis Stensman

Per Svensson

Håkan Israelsson

Noa Halvares

Håkan Lanz

Länsstyrelsen Norrbotten

Region Norrbotten

Gällivare kommun

LF Norrbotten

Luleå kommun

Huvudfinansiärer:**Sommaren 2020**

är producerad med stöd av

extra medel för

coronadrabbade verksamheter.

Följ oss gärna på sociala medier

@havremagasinet

#hemester #boden #regionnorrboten

#upplevboden @narhetsliv

@bodeninswedishlapland

För program, se vår kalender:

www.havremagasinet.se

VÅNINGSPLAN

OLOF MARSJA

A

6

B

ERLING JOHANSSON

HAVREMAGASINET –
ETT SINNRIGT MASKINERI
TILL HÄST!

A

5

B

JUBILEUMSUTSTÄLLNING

BERNARDO ORTÍZ
CARLA ZACCAGNINI
CAROLA GRAHN
ERKAN ÖZGEN

A

4

B

CARLA ZACCAGNINI
MEIRA AHMEMULIĆ

JOHANNA
GUSTAFSSON FÜRST
SARA EDSTRÖM
SUSAN HILLER

A

3

B

ATELJÉ OCH KONTOR
ERKAN ÖZGEN
JOHANNA
GUSTAFSSON FÜRST

SISSSEL M. BERGH

A

2

B

RECEPTION OCH BUTIK
CAFÉ PAMPAS
KONSTBIBLIOTEK

STIPENDIEUTSTÄLLNING
SVARTRÄVENS
SKOLA ÅK 8

A

1

ERLING JOHANSSON/OLOF MARSJA

I denna duoutställning på sjätte våningen sammanförs Norrbottenkonstnärerna Erling Johansson (f 1932) och Olof Marsja (f 1986) och delar med sig av ett generöst och varierat urval arbeten. Om än av olika generationer, har båda konstnärerna sina rötter i Gällivare kommun. Deras kulturella och språkliga släktskap ger återklanger i deras konst, och belyser samtidigt regionens kulturella komplexitet. Erling Johanssons modersmål var meänkieli, och han lärde sig svenska som skolbarn. Också laestadianismens starka närvaro i hemby Sarvisvaara påverkade både hans person och konstnärskap. Olof Marsjas familj är samisk, men skolgång och uppväxt i samhället är svenskdominerad, ett dubbelt arv identifierbart också i hans konstnärliga uttryck. Med gemensamma geografier och erfarenheter av flerfaldiga arv, är Erling Johansson en respekterad och uppmärksamman veteran bland norrbottniska bildkonstnärer, med en nationell och internationell karriär som nu sträcker sig över sex decennier och ett engagemang i flera medier, inklusive måleri, teckning, film och offentliga arbeten. Den yngre Olof Marsja – ett halvt sekel skiljer dem – har under det senaste åren etablerat sig som en infallsrisk och driven skulptör.

Olof Marsja samlar på saker, ting och material, sätter dem samman eller låter dem transformeras, mutera, till konstverk i sin studio. Som han själv har sagt: "Här finns saker som jag har burit med mig under lång tid och som knyter an till min personliga historia, den samiska bakgrunden, sida vid sida med sådant som jag har hittat i dikesrenen eller på lagerhyllan i byggvarulador. Rempäls, band och hudar som jag fått av släkt och vänner och samiskt konsthantverk blandas med ett par gamla gymaskor eller en plastpåse från Lidl. Sådana funna material och objekt fogas i sin tur samman med till exempel handblåst glas, noggrant snidat trä eller gjuten metall. I mötet mellan dessa olikartade och annorlunda ting och ingredienser bidrar varje komponent med individuella berättelser och erfarenheter (anekdotiska, existentiella, personliga, politiska, samhällseliga), alla vilka sedan sätts samman, förenas i och blir till större antropomorfa figurer eller mindre mer metaforiska objekt. Bruket av dessa olika material, hantverkspraktiker och tekniker inbegriper också ett slags försåtligt ifrågasättande av estetiska eller kulturella kategorier som bra/dålig, vacker/ful, samtida/traditionell, andlig/fysisk, användbar/uttjänt, värdefull/värdelös. Marsja noterar själv:

"Jag hämtar inspiration från min bakgrund i duodji, från medeltida konst, populärkultur och från vardagen i den urbana metropol där jag nu bor."

Ppez (som producerats med denna fascinerande uppsättning ingredienser: glas, björkvril, träbitar av ask, renhorn, aluminium, betong, soptunna,

plåtburk, rostfritt stål) är ett viktigt verk från detta år och fungerar som ett intressant och representativt exempel på Olof Marsjas konst. Konstnären beskriver processen på följande vis: "*Ppez* börjar med en *nahppi* (ett mjölkkningskärl), ett kasserat slöjdalster från min tid på Samernas utbildningscentrum, 2007 – 2009. Den kom tillbaka till mig 2016, men nu såg jag på den som en readymade. Vilket då betyder att objekt kan byta syfte eller inta en ny position. Ett underliv uppenbarade sig då i det som tidigare hade varit en *nahppi*. Och jag började tänka på en figur som förlorat sitt sammanhang och sin plats på jorden. Även om den här *nahppifiguren* nu satt trött, och hjälplöst stirrade på ingenting, så har den figuren pekat på just det landskap som nu befinner mig i. Och nu lutar den sig bekvämt mot en soptunna, med en fot vilande mot ett huvud gjort av glas. Det är ett slags monument till en förlorad plats och ett förlorat sammanhang."

Olof Marsjas arbetsprocess genererar ambivalenta, underfundiga, och hybrida figurer, sammansatta av kroppsdelar, readymades, och processade material och objekt, vilka i sin tur bearbetar det inre landskapet av begär och mening där gränser och stabila identiteter oupphörligen upplöses. Skulpturerna iscensätter en värld som växer fram ur en känsla av att inte höra hemma, varken här eller där. Faktum är att skulpturerna på så vis ikläder sig roller som ligger bortom konstnärens kapacitet eller förmåga. Det här är okontrollerbara kroppar med mycket olika slags anatomier, vilka i sin tur hyser en uppsjö av berättelser och erfarenheter. Olof Marsjas konst är på samma

ERLING JOHANSSON/OLOF MARSJA

gång ett oändligt underfundig och humoristiskt och ett dödligt allvarligt utforskande av identitet och sätt att finnas till, i nuet, i det förflutna, i framtiden.

Olof Marsja föddes 1986 i Gällivare och bor och verkar i Göteborg. Han har studerat vid Konstfack i

Stockholm. 2019 var han en av Maria Bonnier Dahlin stiftelsens stipendiater. Olof Marsja finns representerad i Konstnärnsnämnden konstsamling och i Maria Bonnier Dahlin Stiftelsens samling. Han har nyligen deltagit i utställningar vid Bonniers Konsthall, Stockholm, Galleri Steinsland-Berliner, Berlin, Galleri Box, Göteborg och Stenungsund Konsthall, Stenungsund.

För **Erling Johansson** är historieberättandet något oundgängligt. Då han växte upp i en miljö med puritanska laestadianska värderingar, där bilder, musik, blomarrangemang, eller andra vackra ting som kunde fresta människorna var förbjudet, så blev ord och historier viktiga för den blivande konstnären. Han berättar själv om barnomens långa vintrar då många timmar spenderades framför köksspisen värmande brasa, där han kunde lyssna till de vuxnas samtal, de historier de berättade, och hur de berättade dem. Erling föreställde sig och tänkte sig bilder till de historier han åhörde, han lärde sig översätta berättelserna till bilder.

Erling Johansson är mest känd för sin expressiva och färgstarka porträttkonst, gärna med andra kulturpersonligheter som modeller. Ofta har han skapat sina porträtt i offentliga sittningar, där själva måleriakten blir till ett performance i sin egen rätt. Johanssons porträttkonst är inte naturalistisk, på jakt efter den avbildades yttre. Hans mål är att på målarduken fånga den porträtterades inre väsen. Utställningen här inkluderar flera av Erling Johanssons psykologiska och samtidigt visuellt kärnfulla porträtt, inklusive ett mörkt självporträtt.

Utställningen, med urval av verk inlånade från både offentliga och privata samlingar i Norrbotten, tillhandahåller en god överblick av Erling Johanssons mångfasetterade konstnärskap. En serie impressionistiska blyertsteckningar där han med lika säker som ledig hand skildrar patienter, personal och besökare vid återöppnande av det före detta sanatoriet i Sandträsk, nu omgjort till ett rehabiliteringscenter 1984. Ett urval landskapsmålningar – ofta laddade av konstnärens karakteristiska lite surrealistiska palett – med den nordliga geografin som motiv, inklusive den ikoniska Lappporten, fjället Dundret, eller årstidshändelser som vårsolens återkomst. En lekfullt

utförd sprattelgubbe modell större. Eller några av Erling Johanssons filmiska arbeten, som hans uppmärksammade konstfilm AnimaMundi där animerade tablåer kombinerades med korta filmade scener. Eller en tecknad kortfilm för barn.

Oavsett medium – måleri, teckning, skulptur, offentliga verk, eller filmer – präglas Erling Johanssons av flöden, energier, rörelse och förändring, alltid gestaltat i lysande, ja självlysande, med trygga men livliga penseldrag eller blyertsstreck, eller pregnanta former. Erling talar om att hans verk aldrig är statiska. I hans konst uttrycks och återskapas tid, även kosmos cykliska och oändliga tid, där allt är i rörelse. Det här är just nyckeln till hur essensen eller själen hos hans porträtterade personer möter en empatisk världsbild, kanske likt den stora målningen Flöjtspelande Flicka, där en precis gestaltad karaktär och person interagerar med det mytologiska motiv flöjtspelaren, allt synliggjort med Erling Johanssons särpräglade linjer och färger.

Erling Johansson föddes 1934 i Sarvisvaara, i dåvarande Gällivare socken. Han studerade vid Kungliga konsthögskolan i Stockholm, 1955-1960, och vid Konstakademien i Helsingfors, 1961 – 1963. Han var lärare vid Gerlesborgs konstskola i 15 år där han undervisade i porträttmåleri. Erling Johanssons konst har ställts ut i Sverige och internationellt i separat- och gruppställningar. Hans arbeten återfinns i offentliga och privata samlingar som Nationalmuseum och Moderna Museet, porträttsamlingen vid Grips holms slott, Stockholms stad, Region Norrbotten, m.fl. Hans verk finns också i samlingar i Finland, Frankrike, Tyskland och USA. Erling Johansson har erhållit en mängd stipendier, priser och utmärkelser i såväl Sverige som i Frankrike. I 2005 blev han utnämnd till hedersdoktor vid Luleå Tekniska Universitet.

HAVREMAGASINET ETT SINNRIGT MASKINERI

I dag drivs militära fordon av bensen eller diesel. Så har det inte alltid varit. I minst fem tusen år har människan använt hästar i krig. Hästar behövs bränsle. Havre. För att kunna hålla ett stort antal hästar i rörelse krävdes stora mängder havre. Därför byggdes fyra havremagasin i Sverige, varav ett var detta i Boden.

Havremagasinet i Boden var under perioden 1913 till 1950 centralmagasin för Övre Norrlands Militärömråde och försåg förbanden i regionen med foder. När förbanden så småningom blev helt motoriserade användes magasinet som upplag för brödsäd. År 1978 började magasinet byggas om till förråd. Då togs alla maskiner bort utom i en sal där några sparats av antikvariska skäl.

När man lagrar säd är det viktigt att vara uppmärksam på temperatur och fukthalt. Om temperaturen överskred 20 grader var man tvungen att

transportera runt säden i huset. Ett sinnrikt maskineri möjliggjorde att säden kunde fraktas runt i huset, såväl horisontellt som vertikalt. Från plan 7 ner till plan 2 och sedan upp igen. Så vandrade säden runt tills temperaturen sjunkit. Detta skedde nattetid och med alla fönster öppna. På samma sätt torkade man säden om den var fuktig. I magasinet kunde totalt 1920 ton säd förvaras. I kristid, som under andra världskriget, var lagren alltid fyllda.

Byggnaden som uppfördes 1911–1912 ritades av arkitekten Erik Josephson. 1950 upphörde byggnaden att tjäna som havremagasin och år 2001 förklarar regeringen den som byggnadsminne. Byggnaden är en del av Bodens garnison och fastigheten ägs och förvaltas av Fortifikationsverket.

TILL HÄST!

Under jubileums-sommaren 2020, då vi firar att vi visat konst i Havremagasinet i 10 års tid, har vi valt att återvinna en utställning från första sommaren. TILL HÄST! En fotoutställning om hur det begav sig inom militären, för de soldater som red till häst, under den tid då Havremagasinet var foderlager för försvarets hästar.

Utställningen belyser tiden när Bodens garni-

son använde hästar som transportmedel. En tid som satt sin prägel på Boden som fortfarande är Sveriges hästtätaste stad med en framstående travbana och mängder av ridhästar.

Bilderna i utställningen är från Krigsarkivet i Stockholm.

JUBILEUMSUTSTÄLLNING 2020

Havremagasinet Konsthall fyller 10 år och det firar vi med en minnesrik jubileumsutställning. Här kan alla utställningar från de gångna tio åren återupplevas med affischer, foton, utställningskataloger och klippböcker. Du kan också på nytt

bekanta dig med Havremagasinet integrationsprojekt, vår pedagogiska verksamhet, hästfesten, Art & Music Factory initiativ med mera. Och inspireras av den mängd värdeord som alla utställningar och aktiviteter har skapat.

En utställning om SPRÅK; om språkets makt och om språk som makt. Om kommunikation och språkgränser, om vem som kan tala, vad en kan tala om och hur en gör det. Om modersmål, om språket som identitetsskapare, som en fundamental del av vem vi är och hur vi uppfattas av andra. Om kroppsspråk, digitala språk och musikens toner. Om vilka språk som går att använda när orden inte räcker till, och allt det andra som finns där bortom orden.

Carla Zaccagnini

APPLICERADE FONETISKA ALFABET

Det internationellt brukade och uppmärksammade bokstaviseringsalfabetet härstammar från tjugonde århundradets två världskrig. Dessa akrofoniska alfabet (där ett ord representerar dess första bokstav) används för att undvika missförstånd och minimera antalet fel. Det är dock inte så enkelt att finna ord som kan uttalas och förstås på olika språk. Det för närvarande mest använda av dessa är det internationella bokstaveringsalfabetet för radiotelefon, benämnt OTAN, som brukas av civila flygbolag och radioamatörer över hela planeten. OTAN alfabetet innehåller dock ett flertal ord som tydligt alluderar till anglosaxisk kultur: från *foxtrot* och *golf* till *whisky* och *yankee*. Ironiskt nog, finns också *Romeo* och *Juliet* med, karaktärer som är dömda till ett tragiskt slut på grund av ett missförstånd.

Carla Zaccagnini har producerat sitt *Applicerade Fonetiska Alfabet* som ett förslag på ett nytt bokstaveringsalfabet, med ord som är internationellt gångbara, även om deras uttal måste anpassas till varje enskilt språks fonetik. Några av de valda orden, med rötter i grekiska och latin, var ursprungligen mytologiska eller vetenskapliga begrepp, men har blivit vardagliga ord (som atlas eller flora); andra är så kulturspecifika att de oftast används just för att representera denna referens (som harem eller ninja); och några tycks ha blivit transnationella då de är nödvändiga för utlänningar överallt (som camping eller taxi).

Det *Applicerade Fonetiska Alfabet* som presenteras här är den nionde versionen och den kodifierar en fras som har särskilt starka associationer under rådande omständigheter: "Du säger du är en, jag säger vi är många" ("You say you are one, I hear we are many").

Carla Zaccagnini har en Mastersexamen i Poéticas Visuais från Universidade de São Paulo, 2004, och är nu professor i Conceptual and Contextual Practices vid Kongelige Danske Kunstakademien i Köpenhamn. Zaccagnini har deltagit i gruppställningar på Röda Sten Konsthall, Göteborg; LACMA, Los Angeles; Guggenheim Museum, New York, USA; Museo Reina Sofía, Madrid; Malmö Konstmuseum, Malmö; MAM, São Paulo, med flera. Några av hennes senaste separatutställningar har varit Van Abbemuseum, Eindhoven; First Site, Colchester, Storbritannien; MASP, São Paulo, Zaccagnini har varit residenskonstnär vid 18th Street (Santa Monica, USA), Künstlerhaus Bethanien (Berlin) och IASPIS, Stockholm, med flera. Zaccagnini representeras av Galeria Vermelho, São Paulo. Carla Zaccagnini bor och verkar i Malmö och São Paulo.

Bernardo Ortíz

UTAN TITEL (LIKT EN TUNGA SOM SLICKAR DEN ANDRES ORD)

Bernardo Ortíz har alltid intresserat sig för språket, särskilt för översättandet som fenomen. Han är särskilt fängslad av spänningen mellan det som är översättbart och hela processens omätbarhet. Eller, med andra ord, det omöjliga uppdraget att jämföra eller omfamna alla de möjligheter som öppnar sig vid varje enskild översättning. Frasen "Likt en tunga som slickar den andres ord" hänvisar till vad som tycks vara en slags alltid oavslutad parafras, det må vara i det egna språket eller i ett annat språk, ett oavbrutet parafraserande i jakt efter den lämpliga eller passande översättningen.

Denna sentens, som kommer att bli tydligare, skarpare, och därför mer läsbar, under utställningens gång, gjordes med hjälp av en obsolet program från 1980-talet, vilken använder enkla algoritmer och typografiska fonter i sin programmering. Sentensen fungerar som en bakgrund eller ouvertyg till ett parallellt översättningsverk som konstnären utför i samarbete med en svensk översättare. De är både engagerade i en konversation på långdistans, över oceanen, under de månader som utställningen pågår, med målet att översätta och processa några dikter av den colombiansk-svenska poeten och författaren León de Greiff Häusler (1895-1976), mest känd i Norrbotten som författaren bakom den fiktiva karaktären Gaspar av Natten. I León de Greiffs berättelse reser denna karaktär från colombianska Bolombolo till Korpilombolo på jakt efter en

fristad där hans själ kan få den lugn och ro den så väl behöver. Gaspar av Natten inspirerade i sin tur den festival som nu går under namnet European Festival of the Night, och som arrangeras i Korpilombolo under årets mörkaste period varje år sedan 2005.

De teckningar som dessa översättningsförsök av León de Greiffs dikter från spanska till svenska, och, därefter från svenska till visuella eller konkretistiska konstellationer, ska resultera i, kanske kan tillföra nyanser till både det gästande språket och värdsspråket. I själva verket handlar översättningen om att pröva det mottagande språkets kapacitet i att tillmötesgå eller omhänderta det främmande, någon annans ord.

Bernardo Ortíz är konstnär och författare. Han erhöll sin BFA efter studier vid Universidad de los Andes, Bogotá, Colombia och and his MA från Universidad del Valle, Cali, Colombia. Några av de senaste separatutställningarna inkluderar Low Resolution, Casas Riegner, Bogotá; Friction, Luisa Strina, São Paulo, Brazil; To Erase at Museum of Modern Art, Buenos Aires, Argentina. Ett urval av de senaste gruppställningarna omfattar 30th São Paulo Biennial, XI Lyon Biennial och 20th Sydney Biennial. Bernardo Ortíz arbeten finns i offentliga samlingar som bl.a. Tate Modern, London; Museum of Modern Art, New York och CNAP, Paris.

Carola Grahns

DIKTER** GODNATT LILLE LAPP

Närvaron av text i Carola Grahns arbete pekar på likheter och starka kopplingar mellan att läsa eller lyssna och att betrakta, eller mellan verbalspråk och bildspråk. Hennes dikter är både gjorda av och väcker starka bilder.

Kan marken själv ropa? Carola Grahns poesi ger naturen en röst. Hennes diktcykel, skriven från 2013 och framåt, äger rum i ett nordligt landskap. Dikterna för fram dystra och tungsint och dystert syn, de förkroppsligar inre kamp, ofta för-

medlar de farliga upplevelser på existensens rand eller ett stoiskt förhållande till döden. Jaget i dikterna är både individuellt och kollektivt. Ibland verkar det vara naturens röst, andra gånger är det konstnären som talar, bara för att skifta tillbaka till naturen igen; hon ett berg, en sten, en ripa, en björk... Det finns ett flöde av liv och död och smärta och liv; ett desperat men oförväget försök att åter anknyta till landet/marken/jorden.

Orden *Godnatt lille lapp, godmorgon svensk* är broderade med bomullstråd på en liten yllefilt. Filten användes i de internatskolor dit samiska barn skickades under den rådande politiken mellan 1900 ända fram till slutet av 1970-talet. Den broderade frasen påvisar försvenskningssprocessen som ingick i den svenska statens politik gentemot samer, i syfte att radera deras samiska identitet och omforma dem till svenskar. Det förtryckande systemet med internatskolor separerade samiska barn från sina familjer, fjärrmade dem från sitt modersmål, samtidigt som det främjade en läroplan som inte var avsedd att leda till en högre utbildning. Internatskolesystemet gjorde det inte möjligt för samerna att fungera i det svenska samhället och det stöttade inte heller den samiska kulturen som sådan. Skolbarnets motstridiga upplevelser summeras i den broderade filten med av svenskar föreställda stereotypa bilder av samiska motiv.

Carola Grahn (1982) är av sydsamisk släkt, född och uppvuxen i lulesamiska Jokkmokk, och bor och verkar i Malmö. Hon tog 2013 examen från Kungl. Konsthögskolan och har även studerat på Beckmans Designhögskola och Fotoskolan i Gamleby. Carola Grahn har under de senaste åren haft en omfattande utställningsverksamhet, bland annat Röda Sten Konsthall, Göteborg (2020), Onsite Gallery, OCADU, Toronto, Canada (2019), IAIA Museum of Contemporary Native Arts (MoCNA), Santa Fe, USA (2019), Esker Foundation, Calgary, Canada (2019), Konstmuseet i Norr, Kiruna (2018), Leonard & Bina Ellen Art Gallery, Montreal, Canada (2018), Konsthall C, Stockholm (2018), Carleton University Art Gallery, Ottawa, Canada (2018), Art Gallery of Southwestern Manitoba, Brandon, Canada (2018), Southbank Centre, London, (2017), Kulturrådets årskonferans, Oslo (2017), Art Museum, University of Toronto, Canada (2017), Kunsthall Trondheim, (2017), Sámi Dáidda-guovddáš/Sami Center of Contemporary Art, Karasjok, Norge (2017) och Office for Contemporary Art, Oslo (2017). Grahn har tilldelats en rad stipendier och finns representerad i samlingarna på Statens Konstråd och Konstmuseet i Norr samt i arkiven på Iaspis och Ájtte, svenskt fjäll- och samemuseum. Hon har skrivit om samisk konst för tidskriften *Afterall* och varit redaktör för ett nummer av *Hjärnstorm* med samiskt tema. Grahn är en av grundarna till Sámi Girj Gang tillsammans med Silje Figenschou Thoresen.

Erkan Özgen

HARESE

“Om jag kunde födas på nytt, skulle jag låta smälta ned alla tanks och vapen, och jag skulle göra musikaliska instrument av dem.” Inspirerad av detta citat från singer-songwriter Aram Tigran, beslöt sig Erkan Özgen för att samarbeta med en grupp krigsveteraner lokaliserade nära en militärbas i Twenty-Nine Palms, Kalifornien, för att göra en ljudkomposition som kunde omvandla krigets spark till nya ljud och som kunde låta ljud som opponerar sig mot krig att horas. Dessa krigsveteraner var med i krigsoperationer i Irak,

Vietnamn och Syrien och många av dem lider av trauman efter sina upplevelser, och samtidigt med en känsla av att vara övergiven av det samhälle de försvarade.

Harese, titeln på denna video, är ett gammalt arabiskt ord som betyder “det som kommer”. Orden för ambition, passion och vördnad härstammar från detta ord. Kameler, dessa starka och uthålliga djur som kan gå i öknen flera veckor utan att äta eller bli törstiga, tycker om att tugga på ett slags törne. Detta vassa törne kan öppna

upp sår i kamelens mun, och de, kamelerna, gillar smaken när blodet blandas med den salta piggen. Men om de inte får hjälp med att få bort törnet kan de förlora för mycket blod och svimma eller dö. Det arabiska ordet för detta är också *harese*.

Erkan Özgen studerade konst och konstpädagogik vid Cukurova University in Turkiet. Sedan 1998 har han deltagit i en mängd grupputställningar i många länder, inklusive Albanien, Kroatien, Frankrike, Tyskland, Iran, Italien, Israel, Libanon, Spanien, Sverige, Schweiz, Nederländerna, Turkiet, Österrike, Storbritannien, USA,

Cypern, Estland, Slovenien och Montenegro. Özgen har varit residenskonstnär vid Safe Haven i Helsingfors, för IASPIS i Malmö, och vid Center for Creative and Contemporary Thought in Mataró, Barcelona. 2008 emottog han utmärkelsen "Prix Meuly" av Kunstmuseum Thun, Schweiz. Han har organiserat workshops i Beirut, Damascus, Diyarbakir och Enshede. Parallellt med hans konstnärliga arbete är Erkan Özgen också aktiv i Mesopotamian Ecology Movement. Erkan Özgen bor och verkar i Diyarbakir, Turkiet.

Meira Ahmemulic

CRNOGORCI/MONTENEGRINER • ETT SPRÅK MÅSTE VINNA • SMUTS

Videon *Crnogorci/Montenegriner* handlar om "juggemän", dessa barbariska, arbetslösa, obildade och macho män som tillbringar hela dagarna på café. Varför uppfattas de som hotfulla? Varför finns det så djupt rotade stereotypa föreställningar om dem? I filmen ser vi konstnärens pappa sittandes i en soffa, munnen rör sig men vi hör honom inte. Han är fråntagen sin röst och i dess ställe hör vi berättarrösten presentera fördomsfulla och stereotypa föreställningar om montenegrinska män. I saklig och neutral ton beskrivs de som opålitliga, kriminella och arbetsskygga. Litteraturvetaren Homi Bhabha beskriver stereotypen som en språklig kategori som består av ett språk som har stelnat: "Stereotypen är inte en förenkling på grund av att den skulle vara en falsk återgivning av en given verklighet.

Den är en förenkling för att den är hejdad, fixerad form av representation." Stereotypen görs alltså genom upprepningar av en förstelnad och konstruerad förlaga utan original. Genom att "tysta" den intervjuade pappan, frånta honom sin röst, visar den lika elegant som obarmhärtigt hur just fördomar sprids, förstärks, och hur stereotypen blir övermäktiga. Och där de som drabbas av dem upplever sig maktlösa inför deras orubbliga varaktighet.

Videon *Ett språk måste vinna* beskriver den klaustrofobiska verkligheten i en svensk förort, där den sociala rörligheten stagnerat och där

fördomar och stigmatisering växer och sprids. Videon handlar också om språk och makt, hur svenska språket används för att hålla människor utanför den "svenska gemenskapen", "svenskheten", och hur ungdomar i förorten vänder sig mot det svenska språket, precis som det vänds emot dem.

I videon *Smuts* städar en kvinna lugnt och noggrant en trappuppgång allt medan en voice-over berättar olika historier ur konstnärens familjs och bekantas erfarenheter som första och andra generationens invandrare i Sverige; dråpliga, gripande, grymma och tragiska berättelser om de omöjliga och motsägelsefulla strukturer, värderingar och beteenden de möter i sin vardag och sina försök att leva och överleva i det nya landet.

Meira Ahmemulic (f. 1974) är en konstnär och författare. Hon har en magisterexamen i samtidskonst från Konsthögskolan Valand, Göteborg, och hon har även studerat vid konst på Kelaniya universitet i Colombo, Sri Lanka. Förflyttningar, migration, klass och språk är centrala teman i hennes arbeten. I många av hennes verk har hon koncentrerat sig på den första generationen av invandrare, deras barn och barnbarn, alltså andra och tredje generationen invandrare. Hon hämtar ofta inspiration från sin uppväxt i Göteborgs förort Angered och motsägelserna i det svenska samhället vad gäller klass, språk, invandring, arbete och rasism. I flera av hennes verk återvänder hon till det svenska

språket och hur det används för att hålla människor utanför det "svenska samhället" och "svenskheten". Som bildkonstnär har Ahmemulic deltagit i utställningar på konsthallar och museer runt om i Sverige. Meira

Ahmemulic är också verksam som författare och har publicerat flera texter i tidskrifter som Ord&Bild och Glänta, liksom boken City of Names (Glänta).

Carla Zaccagnini

VÄRLDSORD

Installationen *Världsord* gestaltar en komparativ undersökning av national sånger från hela världen. Installationen består av lista med 4209 ord (substantiv) utskrivna på ett 204.7 meter långt pappersark som skurits i 84 remsor. Ordlistan är resultat av att texterna till alla världens existerande nationalsånger har processats genom en algoritm* som upptäcker, väljer och sedan listar i grupper alla de som används i två eller fler nationalsånger. För att algoritmen skulle kunna användas var det nödvändigt att översätta alla texter till engelska. Men den resulterande installationen visar orden på deras originalspråk. De ord som algoritmen sorterade fram har sedan jämförts och grupperats med hänsyn till betydelser och meningslikheter. Eftersom undersökning omfattade översättningar från över 100 originalspråk till engelska, och tillbaka till originalspråket,

så har också processen gett utrymme för både tolkning och felaktiga översättningar.

En del av orden som uppenbaras i ordlistan kan nog sägas vara förväntade, som till exempel de som refererar till nation, land, territorium, fosterland, hembygd; och även de som relaterar till krig, strid, konflikt, kamp; referenserna till landskap som berg, dalar, stränder. Andra ord är mer överraskande, som de som hör ihop med familjerelationer: Mor, son, dotter, eller man och kvinna. Eller kroppsliga ord: hand, ögon, hjärta, nacke och hår. Liksom också namnen på länder i ett språk som inte är deras.

* Algoritm utvecklare: Niclas Mareljus.

Research/forskning: Marie Raffin and/och Anne Eckersberg

Johanna Gustafsson Fürst

VOX

Det centrala förmeålet i *VOX* (det latinska ordet för "röst") är en slags beklädd stålkonstruktion, inlindad med en högt reflekterande tejp, placerad så att den både stänger av och markerar en passage eller gräns i rummet. Detta föremål belyses av en stark strålkastare som installerats på en liten ställning på golvet i samma rum. Strålkastaren både lyser upp skulpturen och bländar betraktaren på samma gång. Skulpturen påstår att språkens liv är en alltid oavslutad process, en ständigt pågående kollektiv förhandling, där ord och dialekter (och hela språk) uppstår och

försvinns. Och precis som varje språk gör, antar skulpturen olika former och betydelser beroende på betraktarens position hindrar och inaktiverar vissa utsnitt samtidigt som de underlättar och belyser andra.

Johanna Gustafsson Fürst (f. 1973) är en konstnär baserad i Stockholm. Hon använder sig av en mängd olika media som skulptur, performance och platsspecifika installationer i arbeten som ofta behandlar konflikter mellan sociala system och individer. Johanna Gustafsson Fürst har ställt ut både i Sverige och internationellt

och representeras av galleriet Belenius i Stockholm. Tidigare utställningar inkluderar Not That Cloud på Moderna Museet i Stockholm (2017) i samband med att hon fick Moderna museets vänner skulpturpris. I hennes aktuella utställning Graft the Words, Whip My

Tongue på Accelerator i Stockholm står konflikten mellan nationalstat och språk och relationen språk och kropp i centrum.

Sara Edström

HÅLL DISTANSEN
TIRED TO THE BONE

I AM A PEARL

DU MÅSTE VARA FEMINIST PÅ RIKTIGT
FYRA VITA VÄGGAR

I HAVE MET HUNDRED MEN OR MORE

Efter många år med skulptur som främsta konstnärliga medium, och med behovet av att finna ett språk som kunde berätta om en kris och om de tvivel hon upplevde vid en specific tidpunkt i livet, krävde en förändring. Vid 50 års ålder började således Sara Edström göra music.

Ord behövde komma ut, och musik kunde klä på de starka och intima bekännelser Sara Edström var i behov av att ge röst åt. Musiken ger så kropp åt ord, exponerat genom teman, men också frambringat genom rörelser och dans, och genom att grunda eller förankra rösten, ge den tyngd, låta den följa med eller stödjäs av sångernas rytm. Sara Edström kallar denna serie ljud- och videoarbeten för *Midlife Crisis Pop Songs* (Popsånger för medelålderskris).

I denna installation presenteras ett urval av de sånger hon skrev och producerade under the karantänperiod i hennes Berlin studio under de senaste månaderna. Sångerna är på så vis en dokumentation av de tankar och reflektioner åstadkomna i ensamhet, även om ännu en gång mitt uppe i en kris, om än av ett annat slag.

Sara har sagt: "Jag har ingenting att säga. Ingenting som inte har sagts en miljon gånger tidigare. Mycket bättre sagts av andra. (...). Orden har fastnat på min kropp. De kommer ut ur min hud. Det finns ingenting åtskilt eller cerebralt med orden. De är lika fula som jag är. Lika banala och lika valhänta." Och ändå, finner Sara orden och rytterna för att säga allt detta

som är bekant för så många. Och hon förmår säga det på nytt, säga det starkt och tydligt, för orden som kommer ut är dyrbara och prisvärda... för att tala.

Sara Edström är född 1968 i Luleå, där hon lever och verkar. Hon arbetar främst med skulptur i långa processer, i en pendling mellan detaljerade studier av människor och abstraherade utsnitt av kropp, hud och hår. För att stå ut med att leva och bo i Norrbotten var hon 2006 med och startade det konstnärsdrivna Galleri Syster i Luleå som visar svensk och internationell samtidskonst. Hon och hennes kollegor saknade den konst som intresserade dem och kände att de som invånare i den geografiska periferin var tvungna att skapa sitt eget centrum. Sara Edström har utfört ett flertal gestaltungs-uppdrag i Norrbotten, för bland annat Lulebo, Haparanda Stad och Sunderby Sjukhus.

Sara har även lång erfarenhet av projektledning, från bl.a. Luleå Internationella Konstbiennal och Havremagasinet Länkonsthall Boden. Alltsedan tre års konststudier vid Sunderbyns folkhögskola för 20 år sedan har hon varit verksam som konstnär.

Susan Hiller

LOST AND FOUND

Susan Hillers video *Lost and Found* är en komposition av inspelade röster som talar utdöda eller utrotningshotade – och någon gång revitaliserade – språk. I videon lyssnar vi till dessa röster tala till oss på olika sätt. Några sjunger, andra berättar historier, reciterar ordlistor, minns, läser upp väderrapporten eller diskuterar bilreparationer. Men många av dessa anekdoter, sånger och minnen som talarna delar med sig av, handlar också om språket självt, ibland genom att uppriktigt kommunicera en stark känsla av förlust och av sorg, eller genom att återberätta kolonialismens och moderniseringens historier vilka direkt orsakade många modersmåls och språks prekära status. Genom hela detta videoverk så finns i bild en vibrerande gul linje, där det unika ljudet av varje språkfragment från rösterna som talar till oss oavbrutet visualiseras. Denna oscillerande linje som översätter ljud till bild tillhandahåller också en slags indexikal bild, ett avtryck av den mänskliga erfarenheten av tal då det genljuder i den mänskliga kroppen. Men även om denna upplevelse av röst och tal är universell, bortom varje avgrund av tid, geografi eller individuella omständigheter, så accentuerar det bara de levande språkens skörhet och den omätbara förlust som varje språk som inte längre finns närvarande i de levandes kroppar utgör.

Susan Hiller (1940-2019) växte upp i Florida, USA. Efter ett år som film- och fotografistudent vid Cooper Union i New York och efter studier i arkeologi och lingvistik på Hunter College, fortsatte Hiller med postgraduate studier vid Tulane University i New Orleans, med hjälp av ett National Science Foundation-stipendium. Hon genomförde fältarbeten i Mexico, Guatemala och Belize men blev alltefterhand obekvämd med den akademiska antropologins anspråk på objektivitet och skrev att hon inte ville att hennes forskning skulle bli en del av antropologins "objektifiering av levande händelser motsträvighet". Under ett föredrag om afrikansk konst, tog hon beslutet att lämna antropologin för att istället bli konstnär.

Sedan tidigt 1960-tal var Susan Hiller främst baserad i London. Efter flera utställningar med hennes måleri och en serie kollaborativa "gruppundersökningar", började hon tidigt 1980-tal med project med innovativa och nya sätt att använda ljud- och bildteknologier. Med en konstnärlig praktik som kom att sträcka sig över 40 år, anses Susan Hiller vara en av de mest inflytelserika konstnärerna i sin generation. Hennes verk återfinns internationellt i såväl private som offentliga samlingar. Hennes konstnärliga gärning har uppmärksammats genom omfattande separatutställningar på bl.a. Institute of Contemporary Arts (1986), Tate Liverpool (1996), och Tate Britain (2011). *Lost and Found* ställdes ut första gången på Documenta 14 (2017) i både Aten och Kassel.

Erkan Özgen

WONDERLAND

Wonderland är en fyra minuter lång film där Muhammed, en stum trettonårig pojke, berättar historien om sina upplevelser av och sin flykt från kriget. Utan ord men med gester, ansiktsuttryck och sin kropp, berättar han om de grymheter IS utsatte hans familj och grannar för under belägringen av hans hemstad Kobane. Den syriskaste staden i sydvästra Kurdistan hamnade i

världsmedias centrum under det 107 dagar långa upproret mot IS och deras tunga attacker mot staden som startade i september 2014.

I videon uttrycker Muhammed sin traumatiska historia för kameran med energi och tydlighet. Trots sitt ovanliga sätt att berätta så framhäver hans historia de uppenbara och onämnbare saker han genomled. Hans historia lämnar oss med

en känsla av vår egen begränsning. Även om vi använder alla våra sinnen kan vi knappast förstå andras upplevelser fullt ut. Som betraktare kan vi förundras och förfäras över den historia Muhammed berättar, försöka föreställa oss den, men ändå saknar de flesta av oss betraktare de referenser som skulle möjliggöra verkliga förståelse. Erkan Özgens video visar på det svåra eller omöjliga i att skildra mänskligt lidande.

Men Muhammeds berättelse inte bara trotsar

alla beskrivningar på andra språk än sitt eget. Full av överlevarens livskraft och med hans oemotståndliga vilja att berätta sin historia visar videon mera på en fortsättning, kanske till och med en hoppfull nystart, än på ett slut. Detta är vad Wonderland förespråkar – ett under av det som kan komma, en hoppfullare framtid. Eller som konstnären själv uttryckt det: ”Mot alla odds berättar Muhammed, med sin stumhet, en historia som motiverar människor att stå upp mot krig”.

Johanna Gustafsson Fürst

MOTHERTONGUE

Originaltiteln *Mother tongue* har inspirerats av att engelskans ord för modersmål uppmärksammar det i många språk förekommande homonymen med betydelsen ”tunga” och ”språk”. Titeln betonar länken mellan kropp och språk, språket som något som existerar i varje individs kropp, men också som finns i den kollektiva kropp av människor som talar samma språk. Skulpturen *Mother tongue* består av björkvrilar funna nära Lainio vid Torne älvdal och stoldelar i trä. Delarna har noggrant sammanfogats till en

kropp. Men i några sektioner är fogen nära nog osynlig, men i andra är brotten mellan delarna tydliga och uppenbara. Varje språk är en organism i ständig förändring och utveckling. För den som är uppvuxen i en flerspråkig miljö, med flera ”modersmål”, som Norrbotten, eller som av olika skäl tillhör flera språk, så möts dessa olika språk på många olika sätt, ibland likvärdigt, ibland ojämnt, ibland naturligt, ibland med tvång, ibland inte alls.

2A

Sissel M. Berg

SARAAHKA/RUOTA • ÄALAN GORRIJH GUJNE

Enligt samisk andlighet och kunskap är moder-gudinnan Máttaráhkká och hennes tre döttrar Saraahka, Uksáhkká och Juoksáhkká hemmets beskyddare. De lever med människorna och de har viktiga uppgifter till graviditet, födsel, hälsa och vardagligt liv. Saraahka har hand om att placera barnet i livmodern och hon skyddar kvinnan, inklusive vajan, under graviditeten och bistår under födelsen. Saraahka lever under eldstaden. Ruota är ett ont och farligt väsen som kan frambringa sjukdomar (juotha), krig och katastrofer. För många är ruota ”djävulen själv”, eller det onda väsen (rota, rutu eller ruotta) som på de flesta trolltrummor framställs ridande på en häst

med ett kors på ryggen. Ruota är också ett annat namn på Oden, en av den nordiska mytologins viktigaste gudar. Dessutom är ruota det nordsamiska ordet för Sverige.

Sissel M. Berghs stora målning *Saraahka/Ruota*, målad på segelduk, är ett protestplakat med två olika sidor: en som hyllar livet i dess rikedom och färger, där allt det levande, inklusive människorna, känner och tänker med jorden, bejakar livscyklerna präglade av respekt, mångfald och fertilitet. Medan banderollens andra sida protesterar mot – och konstnären bjuder in oss betraktare, invånare på moder jord att göra det samma – och motstår, bestrider, bekämpar den

förödelse och förstörelse som extraktiva praktiker för en hejdlös konsumtion skapar, och som sprider sjukdomar och död till alla levande.

Sissel M. Berghs arbeten både utför och ifrågasätter historisk kunskap och forskning med hjälp av konstnärliga metoder. Genom att adoptera kartografins och lingvistikens verktyg och metoder, kan hon spåra och undersöka glömda eller gömda relationer mellan landskap, uråldrig kunskap, språk, historier och Ortsnamn, med både sydsamiskan och de nordiska språken som utgångspunkt. Hennes serie teckningar, *Åalan Gorrih Gujne* (under den fortplantande kvinnans beskydd) är en slags fältanteckningar och spekulativa kartläggningar av samband och relationer mellan en kustnära torskart, oftast kallad Mådtj, grott- och klippformationer på ön Tarva, vars jord är rik på torv och mineraler, och det samiska ordet Maadth, som är etymologiskt besläktat med ord som förmoder/förfader, härkomst och ursprung.

Sissel M. Bergh (f.1974) är en Trondheim-baserad visuell konstnär och forskare som arbetar med olika tekniker och material i relation till olika kunskapsystem. Genom film, objekt, måleri och teckning som verktyg, undersöker Bergh förståelsen av världen, och använder sin konstnärliga praktik för att omtolka land och mark, minne, makt, magi, relationer och representationens historia. Sissel M. Bergh är utbildad vid Konsthögskolan i Oslo och vid University of Technology i Durban, Sydafrika. Hon har nyligen medverkat i utställningar på Gothenburg International Art Biennial – GIBCA (2019), Telemark kunstsenter (2019), Sámi Dáiddáguovdas/Samisk senter for samtidskunst (2018) och Kunsthall Trondheim (2017).

STIPENDIEUTSTÄLLNING 2020

Varje år delar Havremagasinet ut ett stipendium till en klass från årskurs 8 i Norrbotten. Stipendium gick i år till åttondeklassarna på Svarträvens skola i Övertorneå. Eleverna har under vårterminen arbetat med inspiration utifrån sommarens internationella utställning och nu de visar sina verk i en egen utställning på plan 1A.

Eleverna har på olika sätt och med olika tekniker tagit sig an temat språk och kommunikation. Elina, Wilma och Minja gjorde en film/bildspel som innehåller intervjuer där tre stycken personer berättar om vad dom tycker om kommunikation. De tre personerna är i olika åldrar med olika synpunkter och uppfattningar om vad kommunikation är för dom. Elina, Wilma och Minja har filmat och spelat in ljuden på mobilen och fört över dom till datorn där de redigerat ihop allt och lagt till bilder.

Maya, Celina, Cornelia, Hanna och Linnéa har gjort en jordglob som visar hur jordens befolkning kommunicerar mellan olika länder, där världen förenas genom sociala medier, brev och telefonsamtal. De har även gjort en bänk med

två personer vars mobiler är större än dem själv. Detta representerar den sorgligt dystra sanningen om hur det nutida samhället styrs av mobiler och sociala medier.

Milka, Ivar, Edvin och Elias projekt handlar om hälsningsfraser och hur olika människor, djur och även datorer kommunicerar. Förr i tiden brukade män buga och kvinnor niga. Man kunde även säga goddag, eller skaka hand, men nu för tiden använder vi fraser som är både enkla och korta. För att visa detta i sitt projekt har de skrivit ut några lappar på olika språk med olika hälsningsfraser från de nordiska länderna och länder från övriga världen. Fraserna har lagts i en hink där besökarna slumpvis kan plocka dem och få reda på hur man hälsar på olika sätt i världen. Eftersom, som de själva säger, "det är vår plikt att ta hand om djuren, att förstå" vad de säger och att deras känslor är viktiga". Som bakgrund till alla dessa fraser har de använt färg, varje färg har sin betydelse och människor kan genom färger uttrycka sig på olika sätt.

VÄLKOMMEN TILL CAFÉ PAMPAS

Här kan du sitta ner och njuta en lättare måltid eller ta en fika i lugn och trivsamt miljö. Vi serverar varma och kalla drycker, smörgåsar, lättare luncher och fikabröd bakat i den egna ugnen.

I caféet finns även ett konstabibliotek att låna och läsa böcker i, en lekhörna med leksaker och barnböcker för de yngsta och länskonsthallens butik i anslutning till receptionen.

Café Pampas har samma öppettider som länskonsthallen.

För aktuella erbjudanden och nyheter följ oss på Facebook och Instagram @cafepampas

**HAVRE
MAGASINET**

Länskonsthall Boden

Norrbottensvägen 18 • Boden • info@havremagasinet.se • www.havremagasinet.se

ÖPPETTIDER: 6 juni–15 augusti: ons–lör 12–16 • 19 augusti–25 oktober: ons–sön 12–16